

Kirjallinen kysymys KK 208/2026 vp

Ville Väyrynen kok

Kirjallinen kysymys suolistosyövän seulontojen laajentamisesta 50—55-vuotiaiden ikäluokkaan EU:n suositusten mukaisesti

Eduskunnan puhemiehelle

Suolistosyöpä on Suomen yleisin molempia sukupuolia koskettava syöpäsairaus. Yhteensä maassamme tapauksia on noin 4 500 kpl vuosittain kuolemantapauksien määrän ollessa n. 1 200 kpl. Etenkin nuorten ikäluokkien, jopa alle 50-vuotiaiden, joukossa esiintyvyys ja kuolleisuus ovat nopeassa nousussa. USA:ssa suolistosyöpä on yleisin syöpäkuolinsyy alle 50-vuotiailla. Suomessa 50—59-vuotiaiden ikäryhmässä on 102 suolistosyöpäkuolemaa vuosittain. Syöpätapauksia suomalaisilla alle 60-vuotiailla on yhteensä 569 vuodessa (12,5 % kaikista tapauksista).

Suolistosyöpä voidaan seuloa kustannusvaikuttavasti ulosteen veritestillä. Jos ulosteesta on todennettavissa kasvainperäiseksi epäiltävää verta, ohjataan potilas paksusuolen tähystykseen. Seulontatähystyksistä 80 %:ssa on todettavissa positiivinen löydös, joskaan kaikki nämä eivät ole jo kehittyneitä syöpiä. Negatiivisia tutkimuksia tulee siis verrattain vähän.

Suolistosyövän seulonta kannattaa siinäkin mielessä, että muista syöivistä poiketen suolistosyövän kohdalla seulonta vähentää myös taudin ilmaantumista, koska syöväksi myöhemmin kehittyvät esiasteet jäävät ulosteen veritestissä kiinni ja päästään näin ollen poistamaan. Seulonnassa kiinni jäävät syövät todetaan myös varhaisemmassa vaiheessa kuin luonnollisen kehityskulun mukana oireiden perusteella todetut. Tämän seurauksena hoidot ovat usein kevyempiä ja edullisempia kuin edenneessä taudissa. Potilaat toipuvat nopeammin ja kuolleisuus on matalampaa. Luonnollisesti myös potilaan sekä omaisten kokema inhimillinen kuorma on kevyempi.

EU:n suositus on seuloa paksusuolisyöpää 50—74-vuotiailta. EU-maista 14/26 noudattaa tätä suositusta Suomen seuloessa yhtä kapeimmista ikähaarukoista. Tällä hetkellä seulaan kutsutaan 60—74-vuotiaat. Tavoite on laajentaa alaikäraja 56 vuoteen 2032 mennessä. Sen nuorempiin ei seulontaa ole tarkoitus ulottaa.

Pohjoismaiden laajin seulontaohjelma (50—74-vuotiaat) on vähentänyt esimerkiksi Tanskan syöpäilmaantuvuuden vuoden 1960 tasolle. Tanska onkin ainoa Pohjoismaa, jossa suolistosyövän ilmaantuvuus on selvässä laskussa.

Kirjallinen kysymys KK 208/2026 vp

Käytettävissä olevan tutkimusnäytön mukaan seulonnan ulottaminen 50-vuotiaisiin vähentäisi Suomessa 50—59-vuotiaiden vuosittaisia tautitapauksia 28 %:lla ja kuolemia yli 50 %:lla. Siis yli 50 vältettyä kuolemantapausta työikäisten joukossa.

Ottaen huomioon sairastuneiden ikäluokka, seulonta lisäisi pelastettujen työvuosien kautta tuottavuutta kustannusvaikutusten jäädessä positiiviseksi. Vaikka tuottavuuslisäystä ei laskettaisi, laatupainotetun elinvuoden (QUALY) kustannus olisi noin n. 9 000 euroa, joka on huomattavasti alle Euroopassa yleisesti hyväksytyt ylärajan.

Edellä olevan perusteella ja eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ään viitaten esitän asianomaisen ministerin vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Mihin toimiin hallitus aikoo ryhtyä, jotta suolistosyövän seulonta ulotettaisiin alkamaan 50-vuotiaiden ikäluokasta ylöspäin, kuten EU:n alueen suositukset kehottavat?

Helsingissä 15.5.2026

Ville Väyrynen kok